

Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF)

E-post: post@barnevernsforeldrene.no

www.barnevernsforeldrene.no

Til

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

e-post: postmottak@bld.dep.no

Oslo 11.12.2013

Høringsuttalelse - forslag til endringer i forskrift om fosterhjem (kommunens tilsyn med barn i fosterhjem)

Vi viser til departementets høringsbrev av 4. oktober 2013 vedrørende ovennevnte høring. Som nystiftet interesseorganisasjon for barnevernsforeldre ber vi om å bli akseptert som høringsinstans.

Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF) er en interesse- og støtteorganisasjon for foreldre som har eller har hatt barn plassert av barnevernet. Formålet er å samle, støtte og være et talerør for denne gruppen foreldre, og skal arbeide for et bedre barnevern i Norge. En av våre viktigste oppgaver er å bidra til at barn i barnevernet får det bedre, blant annet se til at barnas rettssikkerhet ivaretas.

OBF er derfor glad for den foreliggende endring i barnevernloven om at tilsynet med barn i fosterhjem skal styrkes, og at regelverket for tilsyn skal sikre at det både blir ført tilsyn med det enkelte barn og at dette kan skje innenfor stabile og forutsigbare rammer.

For å få til dette har vi følgende bemerkninger:

Forutsetninger som må være på plass før iverksetting av lovhjemmelen

Før den nye lovhjemmelen om tilsyn av fosterbarn iverksettes mener OBF at både forskrift og retningslinjer må foreligge. Ved utarbeidelse av retningslinjene bør departementet trekke inn aktuelle interesseorganisasjoner med bredt erfaringsgrunnlag fra fosterbarn og tilsyn, samt relevante fagforbund.

Dette arbeidet må også samkjøres med departementets utarbeidelse av "forskrift om medvirkning og tillitsperson". Her ber vi om at departementet ser helhetlig på oppfølgingen av fosterbarn og alle de ulike personer et fosterbarn skal forholde seg til. I tillegg til den som skal føre tilsyn og tillitsperson, er det også talsperson (ved saker i fylkesnemnda) og saksbehandler /kontaktperson i barneverntjenesten. Kan for eksempel den personen som skal føre tilsyn eller tillitsperson være barnets talsperson? OBF mener at barneverntjenesten må få et koordineringsansvar for de ulike treff med barna. I tråd med barns rett til medvirkning, må eldre barna få være med å uttale seg om når det passer for dem å møte disse aktuelle offentlige personer.

Før lovendring iverksettes må kommunene få tid til å forberede seg mht å finne den instans kommunen som skal utføre tilsynet, utarbeide rutiner (bl.a. forsvarlig arkiveringssystem), samt at grunnopplæring for de som skal utføre tilsynet er igangsatt.

OBF vil også be om at det blir en overgangsordning, sånn at de fosterbarn som i dag har en tilsynsfører som de opplever fungerer godt, kan fortsette med samme person.

En fast person som skal utøve tilsynet i møtet med barnet

OBF er uenig i forslaget i forskriften om at det ikke nødvendigvis skal stilles krav om at det oppnevnes en bestemt person som skal utføre tilsynet. Vi vet at mange fosterbarn opplever det slitsomt å forholde seg til mange ulike personer fra barnevernet og hjelpeapparatet rundt. Det er kommet fram i mange høringer og undersøkelser om fosterbarn at en forutsetning for barna å fortelle sant om hvordan man har det og eventuelle problemer, må den som utfører tilsyn være en person barnet kan bli kjent med og få tillit til. Vi foreldre har samme erfaring når det gjelder våre barn.

I tillegg er det viktig at den personen som utfører tilsynet er godt kjent med barnet, dets historie, samværet og kontakten barnet har med sin opprinnelsesfamilie, dets tiltaks- eller omsorgsplan og barnevernets øvrig oppfølging av barnet, fosterfamilien og foreldrene. Hvis det er flere ulike personer som skal utføre tilsynet vil sensitive personopplysninger spres på unødvendige mange, og er ikke i tråd med forvaltningsloven.

OBF mener derfor at det må oppnevnes en fast person som skal utføre tilsynet, og at det i oppnevningen bestrebes å finne en person som kan ha dette oppdraget over tid. Det snakkes så mye om hvor viktig stabilitet er for barnevernsbarna - det gjelder også i kontakt med de ulike offentlige personer fosterbarn skal forholde seg til. Se også barns rett til medvirkning under.

Målsetting med tilsynet

Det skal føres tilsyn med at det enkelte barn får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at forutsetninger som ble lagt til grunn ved plasseringen blir

fulgt opp. OBF mener det bør spesifiseres i forskriften hvordan barna opplever kontakten og oppfølgingen med barneverntjenesten, medvirkning i egen barnevernssak, og om hvordan barna opplever samvær og kontakt med foreldre, søsken, øvrig opprinnelsesfamilie og andre personer de har hatt nær relasjon til.

Opplæring og veiledning - og informasjon

Kommunen skal ha ansvar for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning. Kommunen skal blant annet sikre at tilsynspersonene har nødvendig kompetanse om barns rettigheter i fosterhjemmet og om det å snakke med barn i en krevende livssituasjon.

OBF mener at den som utfører tilsynet også må få opplæring knyttet til det aktuelle barnets spesielle utfordringer, som for eksempel diagnoser, funksjonsnedsettelse, vold i familien, overgrep og tilknytningskader. Opplæring og veiledning må være obligatorisk, og det må gis godtgjøring for tapt arbeidsinntekt. Det må stilles et krav om at den som skal utføre tilsynet skal ha gjennomført en grunnopplæring FØR første tilsynsbesøk hos fosterbarnet.

OBF er redd for at det også på dette feltet kan bli store forskjeller fra kommune til kommune, og mener det bør stilles nasjonale krav til opplæringen og veiledningen.

OBF vil også påpeke at den instans i den enkelte kommune som skal ha ansvaret for å føre tilsyn av fosterbarn må få opplæring som omfatter arkivering, taushetsbestemmelse i barnevernloven, samt generelt om barnevernet og fosterbarns rettigheter.

Når det gjelder informasjon står det i høringsnotatet at "den som utfører tilsyn må også få nødvendig kunnskap om barnet og fosterhjemmet". Dette ansvaret må ligge til omsorgskommunen som kjenner fosterbarnet og fosterfamilien best.

Omsorgskommunen må også sikre at fosterbarnet får tilstrekkelig informasjon om formålet med tilsyn, de ulike roller tilsynspersonen og saksbehandler i barnevernet har, om valget av tilsynsperson og mulighet for medvirkning i dette, videre at tilsynspersonen skriver rapport og hvem som leser rapporten, og at det kan ha med seg tillitspersonen i møtene med tilsynspersonen.

I nåværende forskrift og det nye forslaget står det at barneverntjenestens skal orientere både barnet og fosterforeldrene om kommunens ansvar for tilsynet og hvem som skal føre tilsyn med barnet. Vi i OBF undrer oss over hvorfor ikke foreldre som har foreldreansvar for barna sine, skal få denne informasjonen. Hvis vi bekymrer oss for om barna våre har det bra i fosterhjemmet, kan det være en trygghet for oss å vite at det er en tilsynsperson uavhengig av

barneverntjenesten som følger med på hvordan barna våre har det. Vi foreslår derfor at det føyes til "foreldre" i § 8 siste avsnitt.

Medvirkning

Som nevnt mener OBF at det skal være en fast person som skal utføre tilsynet. I tråd med de krav om at barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter skal ha rett til fritt å gi uttrykk for disse i alle forhold som vedrører barnet, og at barnets synspunkter skal tillegges behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet, mener vi OBF at dette også gjelder ved valg av tilsynsperson. OBF foreslår at dette med barnets synspunkter fra nåværende forskrift § 8 må fremdeles stå i forskriften.

Om organiseringen av tilsynsoppgaven - fylkesmannens ansvar - evaluering

I høringsnotatet står det at kommunen fritt skal kunne velge å legge ansvaret for å gjennomføre tilsynsbesøkene til en av de andre tjenestene i kommunen, for eksempel til den kommunale helse- og omsorgstjenesten. OBF håper at det ikke fører til at dette med tilsynet for fosterbarn blir en nedprioritert oppgave for den instans som får oppgaven. Vi vet at helse- og omsorgstjenesten mange steder ikke klarer sine lovpålagte oppgaver, og er bekymret for at de da vil prioritere en helt ny oppgave.

Vi er også bekymret for at det nå blir tre ulike instanser som skal få tilsynsrapporten, og stiller spørsmål om hvor nødvendig at både den instans som er ansvarlig for tilsynet og barneverntjenesten i fosterhjems kommunen må ha og oppbevare tilsynsrapporten.

OBF ber derfor om at fylkesmannen i kraft av sitt tilsynsansvar overfor det kommunale barnevern, følger ekstra med på om tilsynet for barn i fosterhjem utføres i tråd med formålet i lovendringen.

I tillegg ber vi om at departementet tar ansvar for at lovendringen evalueres. Her spesielt med tanke på hvordan barna opplever tilsynet, og med rutinene rundt hvordan personopplysninger ivaretas (spres de til unødvendige mange instanser).

Konkrete endringsforslag i forskriften

(Endringsforslag er markert med rød skrift)

4.1 Endringer i forskrift om fosterhjem

§ 8 Fosterhjems kommunens plikt til å føre tilsyn med barn i fosterhjem

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet frem til barnet fyller 18 år.

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp. Dette omfatter også tilsyn med at barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ivaretas på hensiktsmessig måte, herunder samiske barns

rett til å ivareta språk og kultur, at barnet får anledning til medvirkning i egen barnevernssak, jf. 4-1, inkludert samvær og kontakt med foreldre, søsken og øvrig opprinnelsesfamilie.

Fosterhjems kommunen og omsorgskommunen kan inngå avtale om at omsorgskommunen skal ha ansvaret for at det blir ført tilsyn. Avtalen skal være skriftlig. Blir det inngått slik avtale plikter omsorgskommunen å melde fra til barneverntjenesten i fosterhjems kommunen om eventuelle misforhold i fosterhjemmet.

Fosterhjems kommunen skal gi tilsynsoppgaver til en fast person som er egnet til å utføre oppgaven, og som kan utføre oppgaven over tid. Kommunen skal sikre at den som fører tilsyn har en tilstrekkelig uavhengig funksjon i forhold til barneverntjenesten og fosterforeldrene. Kommunen skal tilstrebe at tilsynspersonen har samme kulturelle eller språklige tilhørighet som barnet eller besitter kompetanse i minoritetsbarns eget språk eller kultur. Barn som er fylt 7 år, og yngre som er i stand til danne seg egne synspunkter skal informeres og gis anledning til å uttale seg før tilsynspersonen velges. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

Fosterhjems kommunen skal gi tilsynspersonene nødvendig opplæring og veiledning. Opplæringen skal blant annet omfatte rammene for barneverntjenestens ansvar for barnet, tilsynsfunksjonen, samtaler med barn, rapportskriving og barnets rettigheter. Tilsynspersonen må ha gjennomført grunnopplæring før tilsynet begynner.

Fosterhjems kommunen skal ved barneverntjenestens godkjenning av fosterhjemmet orientere både barnet, fosterforeldrene og barnets foreldre om kommunens ansvar for tilsynet og hvem som skal føre tilsyn med barnet. Barnet skal informeres om formålet med tilsyn og at det når som helst kan ta opp eventuelle problemer i forhold til fosterhjemmet eller barneverntjenesten, og at det kan ha med seg tillitspersonen i møtene med tilsynspersonen.

§ 9. Utføring av tilsyn og rapportering

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med barnet så ofte som nødvendig for å kunne oppfylle formålet etter § 8 annet ledd, men minimum 4 ganger i året. Dersom fosterhjems kommunen vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, og barnet samtykker, kan fosterhjems kommunen vedta at tilsynet skal reduseres til minimum 2 ganger i året for barn som er fylt 15 år og som har vært plassert i fosterhjemmet i mer enn 2 år. Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal samtykke før slikt vedtak fattes.

Den som fører tilsyn skal få adgang til fosterhjemmet så ofte som nødvendig, jf. første ledd første punktum.

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med barnets situasjon i fosterhjemmet, jf. § 8 annet ledd. Den som fører tilsyn skal ta kontakt med det enkelte barn. Når barnets alder og modenhet tilsier det, skal barnet forespørres om **trivsel og tilknytning til fosterfamilien (dvs. ta ut "sitt syn på oppholdet" - for mange fosterbarn er fosterfamilien dets nærmeste familie og fosterhjemmet er det hjemmet de har i hele/store deler av barndommen.)** Den som fører tilsyn skal legge til rette for at barnet kan ta opp eventuelle problemer uten at fosterforeldrene er tilstede, **samt tilrettelegge for at barnet kan ha med seg sin tillitsperson hvis det ønsker det.**

Den som fører tilsyn skal utarbeide rapport etter hvert tilsyn. Rapporten skal gi en vurdering av barnets situasjon i fosterhjemmet, jf. § 8 annet ledd. Det skal gå frem hvilke forhold som har vært undersøkt og som vurderingen av barnets situasjon bygger på. Det skal videre gå frem hvilke informasjonskilder tilsynet bygger på, herunder om det har vært samtaler med barnet, og om det bør innhentes ytterligere informasjon fra miljøer som barnet er i. Rapporten skal umiddelbart sendes fosterhjems kommunen.

Fosterhjems kommunen skal kontrollere at rapporten fra tilsynet gir tilstrekkelig informasjon til at formålet med tilsynet må anses ivaretatt. Hvis rapporten har mangler, skal tilleggsrapport skrives, og om nødvendig må supplerende undersøkelser og vurderinger foretas. Endelig rapport som er godkjent av fosterhjems kommunen skal umiddelbart videresendes til barneverntjenesten i omsorgskommunen.

Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal umiddelbart sørge for å følge opp forhold som gir grunn til bekymring. Fosterhjems kommunen skal ved etterfølgende tilsyn kontrollere at forholdene er fulgt opp.

På vegne av styret i Organisasjonen for barnevernsforeldre

Kathrine Seim (sign.)
styreleder
tlf.9511538

Hege Sundt
prosjektleder i OBF
tlf. 91817814

